

Branko Perić*

Vrhovni sud BiH – između politike i prava

Sadržaj

1. Uvodne napomene
2. Pogled na pravni sistem
 - 2.1. Dejtonska struktura pravosudnog sistema (entitetsko pravosuđe)
 - 2.2. Pravosuđe Brčko Distrikta
 - 2.3. Nametnute pravosudne institucije (državni nivo)
3. Osnovna obilježja postojeće strukture pravnog sistema
 - 3.1. Pravni kontekst
 - 3.2. Politički kontekst
 - 3.3. Reforma pravosuđa
4. Vrhovni sud BiH kao pravno pitanje
5. Da li postoje problemi u sistemu i da li bi Vrhovni sud BiH bio mjesto njihovog rješavanja?
6. Zaključne teze

1. Uvodne napomene

Priča o potrebi osnivanja Vrhovnog suda BiH dolazila je u javnost iz političke sfere, uglavnom u izbornim kampanjama. Problemom se nisu bavile nadležne državne institucije. Nije ga bilo u programima i planovima ministarstava pravde¹, savjeta ministara i skupštinskih savjeta. Problem nije bio razmatran ni u profesionalnoj zajednici. Nije ga bilo na dnevnom redu konferencija, okruglih stolova i stručnih savjetovanja.

Nepostojanje ozbiljnog profesionalnog i javnog dijaloga o ovom pravnom pitanju nije bio problem ni za predstavnike međunarodne zajednice da zastupaju tezu da je BiH potreban vrhovni sud. U nekim ozbiljnim međunarodnim dokumentima koji se bave pravosuđem u BiH provlači se teza o potrebi osnivanja Vrhovnog suda BiH. Tako je Parlamentarna skupština Vijeća Evrope donijela Rezoluciju 1564 (2007. godine) kojom je pozvala vlasti u BiH da „*obezbijede harmonizaciju sudske prakse, razmotre uspostavljanje vrhovnog suda na državnom nivou ili daju ovlaštenja vrhovnog suda postojećem sudu tako da obezbijede pravnu sigurnost.*“ U izvještaju OSCE-a o procesuiranju predmeta ratnih zločina od 2005. do 2010. godine, nazvanom „*Postizanje pravde u Bosni i Hercegovini*“, čak se preporučuje „*ozbiljno razmatranje uspostave vrhovnog suda BiH kao suda zadnje instance*“², iako se nigdje ne objašnjava koji problem pravosudnog sistema bi riješilo osnivanje ovog suda. Na pres konferenciji prilikom promovisanja brošure direktor OSCE-a u BiH Geri Robinson je rekao da je to potrebno da bi se „*riješio problem neusklađene primjene važećih zakona u kaznenim predmetima*“³.

* Autor je sudija Suda BiH.

¹ Državna strategija za reformu pravosuđa u BiH za period 2008. do 2012. godine je jedini državni dokument u kome se pominje vrhovni sud BiH.

² Vidi opširnije, Postizanje pravde u Bosni i Hercegovini, OSCE, maj 2011, s. 95.

³ *Nezavisne novine*, 19. 05. 2011.

Kad god se javno iznosila teza o potrebi osnivanja vrhovnog suda, najmanje se govorilo o tome šta bi mogla biti njegova nadležnost u ovakvoj strukturi pravnog sistema. To je samu ideju udaljavalo od struke i neizbježno joj davalo politički prizvuk. U RS su javno bavljenje ovim pitanjem razumijevali kao bošnjačku političku strategiju unitarizacije pravosudnog sistema, usmjerenu na podrivanje dejtonskih nadležnosti RS i stvaranje unitarne BiH. Tako je unaprijed onemogućen ozbiljan stručni i naučni dijalog o jednom važnom pravnom pitanju.

Dijalog o ovom pravnom pitanju ima u osnovi ozbiljnu nelogičnost: kako u jednom pravnom sistemu, koji je funkcionalan preko 15 godina, uspostavljati vrhovni sud? Nije li to svojevrsan pravni nonsens?

Ovaj rad ima za cilj da razjasni neke pravne aspekte problema kako bi se on rasvijetlio u mjeri koja će omogućiti korektan i profesionalan dijalog.

2. Pogled na pravni sistem

2.1. Dejtonska struktura pravosudnog sistema (entitetsko pravosuđe)

Prema Dejtonskom sporazumu pravosuđe je u nadležnosti entiteta. Na osnovu ovog međunarodnog pravnog dokumenta oba entiteta su izgradila identičnu strukturu redovnog pravosuđa. Ona dosljedno prati strukturu modernih država. Dakle, u oba entiteta organizacija pravosudnog sistema počinje sa opštinskim (FBIH) i osnovnim (RS) sudovima. Drugostepenu nadležnost imaju kantonalni (FBIH) i okružni (RS) sudovi. Treći i posljednji stepen u oba entiteta pripada vrhovnim sudovima. Nadležnosti ovih struktura su u najvećoj mjeri identične i oslanjaju se na pravno nasljeđe bivše države.

Aneksom IV Dejtonskog mirovnog sporazuma za BiH uspostavljen je Ustavni sud BiH kao jedina državna pravosudna institucija. Ustavom su utvrđeni sastav, procedure i jurisdikcija. Prema odredbi člana VI. b, Ustavni sud „ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u BiH.“⁴ Ustav ne samo da je propisao nadležnost, nego je Ustavnom sudu dao ovlaštenje da svojim poslovnikom i pravilima⁵ „procesno oblikuje svoju nadležnost“⁶. Tako je Ustavni sud uspostavio nadležnost da povodom apelacija na odluke redovnih sudova može intervenisati privremenim mjerama (obustava sudskog postupka, odlaganje upućivanja na izdržavanje kazne), ukidanjem odluka redovnih sudova i nalaganjem novog postupka.

2.2. Pravosuđe Brčko Distrikta

Brčko Distrikt je dobio vlastitu pravosudnu strukturu na osnovu posebnog statusa grada Brčkog. Ta struktura se sastoji od Osnovnog i Apelacionog suda.⁷ Pravosudni sistem Brčko DC se

⁴ Vidi opširnije: Steiner/Ademović, *Ustav Bosne i Hercegovine - Komentar*, Sarajevo 2010, ss. 621- 643.

⁵ Poslovnik o radu usvojen je 1997. i mijenjan više puta (Sl. gl. BiH, br. 2/97, 16/99, 20/99, 26/01, 6/02 i 1/04). Prečišćen tekst je objavljen dva puta (Sl. gl. BiH, br. 24/99 i 2/04). Pravila Ustavnog suda BiH usvojena su 23. 07. 2005. (Sl. gl. BiH, br. 60/05; izmjene Sl. gl. BiH, br. 64/08 i 51/09).

⁶ Vidjeti opširnije; Steiner/Ademović (bilj. 4), s. 629.

⁷ Na osnovu Statuta Brčko Distrikta, Zakon o sudovima donešen je 03. 08. 2000.

završava sa dvostepenom strukturom i u toj mjeri se razlikuje od entitetske strukture pravosudnih institucija. Moglo bi se reći da je pravosuđe Brčko DC struktura *sui generis*.⁸

2.3. Nametnute pravosudne institucije (državni nivo)

Pravosudni sistem je nakon Dejtonskog sporazuma dodatno fragmentiran osnivanjem pravosudnih institucija na državnom nivou. Odlukama Visokog predstavnika osnovani su Sud i Tužilaštvo BiH⁹ kao državne pravosudne institucije sa specijalnom nadležnošću.

Sud BiH je, između ostalog, nadležan da: a) u krivičnoj oblasti za krivična djela utvrđena Krivičnim zakonom BiH i drugim zakonima Bosne i Hercegovine, za krivična djela utvrđena zakonima F BiH, RS i Brčko Distrikta kada ta krivična djela: ugrožavaju suverenitet, teritorijalni integritet, političku nezavisnost, nacionalnu sigurnost i međunarodni subjektivitet; mogu imati ozbiljne reperkusije ili štetne posljedice na privredu BiH (...), rješava sukob nadležnosti između sudova entiteta, između sudova entiteta i Suda Brčko Distrikta, te između Suda BiH i bilo kojeg drugog suda; b) u upravnoj nadležnosti odlučuje po tužbama protiv konačnih upravnih akata, odnosno kada se radi o upravnom ćutanju, institucija BiH i njenih tijela, javnih agencija, javnih korporacija, institucija Brčko Distrikta i drugih organizacija utvrđenih zakonom države BiH, donesenih u vršenju javnih ovlaštenja; ocjenjuje zakonitost pojedinačnih i opštih izvršnih upravnih akata donesenih na osnovu državnog zakona, pri vršenju javnih funkcija organa vlasti BiH, za koje zakonom nije predviđeno sudsko ispitivanje; da rješava imovinske sporove između države i entiteta, između države i Distrikta Brčko, između entiteta, između entiteta i Distrikta Brčko i između institucija BiH koje su povezane sa vršenjem javnih ovlaštenja; da rješava sukob nadležnosti između sudova iz entiteta i sudova entiteta i sudova Distrikta Brčko, te između Suda BiH i bilo kojeg drugog suda.

Iz spektra nadležnosti Suda BiH može se zaključiti da je on u najvećoj mjeri otklonio praznine i nedostatke dejtonske strukture pravosudnog sistema.

3. Osnovna obilježja postojeće strukture pravnog sistema

3.1. Pravni kontekst

Pregled strukture pravnog sistema u BiH pokazuje da centralno mjesto zauzimaju dva potpuno autonomna i pravno zaokružena entitetska pravna sistema sudske vlasti. Ona su potpuno podudarna po vrsti institucija i njihovoj stvarnoj i funkcionalnoj nadležnosti (osnovni/opštinski, okružni/kantonalni i vrhovni sudovi).

Druga važna karakteristika tih sistema jeste potpuno, ili u pretežnom dijelu, usaglašeno materijalno zakonodavstvo na kome počivaju pravni sistemi entiteta (što je logična posljedica istog pravnog nasljeđa države BiH).

Pravni sistem Brčko DC je privremena struktura koja dijeli ustavno-pravnu sudbinu Distrikta (nastao 1998. godine). O tome će se u perspektivi dogovarati entiteti i država BiH i to ostaje političko pitanje.

⁸ Vidi: Zakon o sudovima brčko DC, Sl. gl. Brčko Distrikta, br. 19/07.

⁹ Zakon o Sudu BiH nametnut je odlukom Visokog predstavnika i objavljen u Sl. gl. BiH, br. 29/00. Tekst zakona usvojen je na Parlamentarnoj skupštini i objavljen u Sl. gl. BiH, br. 29/02.

Sistem pravosudnih institucija na nivou države BiH (Sud i Tužilaštvo BiH), koje su nastale 2003. godine, može se uzeti kao neophodna dogradnja osnovnog sistema sa specifičnim ciljem: krivičnopravnom zaštitom države i efikasnim provođenjem državnih zakona.

3.2. *Politički kontekst*

Pravosudni sistem na nivou države prate kontroverze političko-pravne prirode. Pošto Sud i Tužilaštvo BiH nisu institucije Dejtonskog ustava i izvorni legitimitet vuku iz zakona koje je nametnuo Visoki predstavnik, kao konačni pravni autoritet u BiH, RS osporava njihov pravni legitimitet. Suština pravnog osporavanja svodi se na tvrdnju da su Sud BiH i Tužilaštvo BiH neustavne institucije, odnosno da nisu nastale prenošenjem sa RS na državu BiH izvornih sudskih nadležnosti¹⁰. Sa suprotne strane iznose se argumenti da je nametnute zakone usvojila Parlamentarna skupština BiH u kojoj su i poslanici iz RS¹¹. Ova argumentacija se odbacuje tvrdnjama da delegati u Parlamentu BiH ne mogu uzurpirati nadležnost entiteta (Narodne skupštine RS) i da Narodna skupština RS nije dala saglasnosti na ove zakone¹².

I pored osporavanja legitimiteta, iz diskusija koje su pratile ovaj problem moglo se zaključiti da je RS spremna da prihvati postojanje Suda i Tužilaštva BiH kao državnih pravosudnih institucija sa redefinisanim nadležnošću. O tome će se raspravljati u okviru strukturalnog dijaloga o daljoj reformi pravosuđa u kojoj učestvuje i Evropska komisija.

3.3. *Reforma pravosuđa*

Sa opisanom strukturom pravosudnih institucija BiH je ušla u sveobuhvatnu reformu pravosuđa 2003. godine. Ta reforma uključivala je osnivanje nezavisnih sudskih tijela koja su provela reimenovanje svih sudija i tužilaca (kasnije jedinstvenog tijela na nivou države - VSTV). Izvršena su usaglašavanja i izmjene procesnih zakona na svim nivoima, osnovani su entitetski centri za edukaciju sudija i tužilaca, izvršena informatizacija pravosudnog sistema (CMS) i uspostavljena mreža širokog dometa, provedena reforma sudova za prekršaje, osnovan Centar za sudsku dokumentaciju i realizovan čitav niz projekata sa ciljem da se sistem učvrsti kao nezavisan, profesionalan i efikasan. Međunarodna zajednica uložila je u reformu ovako dizajniranog pravosudnog sistema oko 41 milion KM¹³.

U Strategiji za reformu sektora pravde u BiH za period juni 2008. do 2012. godine pitanje vrhovnog suda BiH se navodi kao neriješeno strateško pitanje koje treba dalje razmatrati i zaključuje da ga treba pokrenuti u okviru paketa pitanja koja će se rješavati kroz proces ustavne reforme¹⁴.

¹⁰ Detaljnije: <http://www.bim.ba/bh> u tekstu „Nastavlja se sa s različitim praksama u BiH“; Intervju premijera RS Milorada Dodika, *Politika*, 18. 04. 2011.

¹¹ Ovu argumentaciju koristio je i Visoki predstavnik Valentin Incko. Vidi: Portal Vijesti.ba, 25. 04. 2011.

¹² Intervju Milorad Dodik, *Politika*, 18. 04. 2011.

¹³ Izvor: Visoko sudsko i tužilačko vijeće BiH.

¹⁴ Vidi: Strategija za reformu sektora pravde u BiH, s. 45.

4. Vrhovni sud BiH kao pravno pitanje

Osnivanje novih pravosudnih institucija u jednom pravnom sistemu ima smisla ukoliko se zasniva na analizi sistema i jasnim strateškim ciljevima. Po pravilu, nove institucije popunjavaju praznine u postojećem sistemu i otklanjaju probleme koje postojeći sistem nije u stanju da rješava. Poznato je da su sudski sistemi strukturirani na tradicionalnim konceptima i rijetko se pristupa njihovim izmjenama. U evropskim modelima zabilježeni su slučajevi osnivanja samo specijalnih sudova (Španija, Srbija). Djeluje neuobičajeno da se najviši sud u jednoj zemlji uspostavlja naknadno, isto koliko i činjenica da jedna zemlja nema jedan najviši sud.

Nažalost, niko u dosadašnjim javnim istupima nije ni pokušao objasniti koji su to problemi postojećeg pravosudnog sistema koje treba rješavati i na koji način će oni biti riješeni sa osnivanjem vrhovnog suda na nivou države. U javnim istupima ponavljale su se dvije teza: 1) vrhovni sud postoji u svim evropskim zemljama, i 2) vrhovni sud je potreban kako bi se „usaglašavala sudska praksa“. Ovo je najlošija argumentacija za raspravu o vrhovnom sudu BiH.

Teza da vrhovni sudovi postoje u svim evropskim zemljama nije ozbiljan argument s obzirom na ustavnu strukturu države BiH i činjenicu da je po međunarodnom sporazumu pravosuđe u nadležnosti entiteta. U entitetskim sistemima vrhovni sudovi postoje u konceptu koji poznaju sva moderna zakonodavstva.

Ako dva entitetska pravosudna sistema predstavljaju fundament pravnog ustrojstva države i ako postoje kao potpuno autonomne, zaokružene i samostalne cjeline sa vrhovnim sudovima na vrhu pravosudne piramide, onda se nameće pitanje: šta bi takvom sistemu radio još jedan vrhovni sud?

Ako se odmah krene ka drugom argumentu, odnosno tvrdnji da bi taj novi vrhovni sud usaglašavao sudske prakse, otvara se pitanje na koji način bi se sudska praksa mogla usaglašavati? Treba reći da predsjednici entitetskih vrhovnih sudova i Apelacionog suda Brčko Distrikta imaju obavezu da dva puta godišnje održavaju zajedničke sastanke sudija radi usaglašavanja sudske prakse¹⁵. Krivična odjeljenja ovih sudova su uspostavila praksu zajedničkog razmatranja pravnih pitanja i ta praksa daje rezultate. Zagovornici ove teze iznose kao ključni argument činjenicu da Sud BiH i entitetski sudovi imaju različitu praksu u pogledu vremenskog važenja krivičnog zakona, odnosno primjenjuju različite stavove po pitanju koji krivični zakon treba primjenjivati u slučajevima ratnih zločina. Treba odmah reći da ovakvi slučajevi nisu problem koji bi konačno riješio vrhovni sud kroz mehanizam usaglašavanja sudske prakse. Apelacije po ovom pitanju prošle su Ustavni sud BiH i nalaze se pred Evropskim sudom za ljudska prava, gdje će problem biti konačno riješen¹⁶. Uzgred rečeno, isti problem postoji na regionalnom nivou jer sudovi u Hrvatskoj i Srbiji također u istoj materiji imaju drugačije tumačenje od Suda BiH. Na regionalnom planu ovaj problem je mnogo ozbiljniji jer može blokirati mehanizme pravne saradnje u krivičnim stvarima. Srbija i Hrvatska mogle bi odbiti da BiH izručuju svoje državljane zbog mogućnosti strožijeg kažnjavanja.

Da bi se jedan vrhovni sud jedne složene države bavio doktrinom i utvrđivao načelne stavove i načelna pravna mišljenja o pitanjima od značaja za jedinstvenu praksu potrebno je da svi sudovi u toj državi primjenjuju državne zakone. To je uslov bez koga nije moguće govoriti o

¹⁵ Čl 9 st. 3 Pravilnika o unutrašnjem sudskom poslovanju, Sl. gl. BiH, br. 57/08.

¹⁶ Jedan od predmeta je i *slučaj Maktouf*, prvi u kojem je otvoren problem vremenskog važenja krivičnog zakona.

usaglašavanju sudske prakse! Takav uslov u BiH ne postoji. Primjena državnih zakona je u nadležnosti državnih institucija, a sporovi koji nastanu u njihovoj primjeni su u nadležnosti Suda BiH. Procesuiranje krivičnih djela koja propisuju državni zakoni u isključivoj su nadležnosti Tužilaštva BiH i Suda BiH. Osnivanje vrhovnog suda da bi se usaglašavala praksa jednog suda nije posebno uvjerljiva priča.

Dakle, da bi se moglo govoriti o vrhovnom sudu BiH, kao mjestu gdje će se usaglašavati sudska praksa, bilo bi potrebno:

- a) prethodno postići političku saglasnost i stvoriti ustavni osnov za novu reformu pravosuđa,
- b) nadležnost za primjenu državnih zakona prenijeti na redovne sudove entiteta,
- c) to bi zahtijevalo izmjenu svih procesnih i organizacionih zakona,
- d) takav korak bi podrazumijevao redefinisane nadležnosti na svim nivoima,
- e) to bi dalje otvorilo niz problema praktične prirode (nove sistematizacije).

Za novu reformu potrebni su vrijeme i materijalni i ljudski resursi. Pravosudnom sistemu koji se nalazi u permanentnoj reformskoj fazi potrebna je stabilizacija kako bi davao rezultate, a ne nova dugotrajna reforma.

Čak i da ne postoji prethodni problem, treba reći da je sam pojam „usaglašavanje sudske prakse“ izgubio na značenju i pretvorio se u pravnu floskulu.

Sudska praksa je živa materija i po prirodi stvari nepodobna za bilo kakvo usaglašavanje. Ona ima ishodište u nezavisnosti sudije i rezultat je njegove sposobnosti i pravne kreativnosti. S druge strane, nikakva mišljenja, stavovi i tumačenja viših sudova ne mogu pravno obavezivati sudije i niži sud u primjeni prava. Ona mogu djelovati snagom pravne argumentacije. Također, njihov domet je ograničen samom činjenicom da samo mali broj sudskih slučajeva dolazi pred vrhovne sudove. Na kraju, odluke Ustavnog suda, kao i Evropskog suda za ljudska prava, mogu u izvjesnim slučajevima da dovedu u pitanje načelne stavove i pravna mišljenja vrhovnog suda, te na taj način posredno utiču i na sudske prakse.

Pravna argumentacija koja je do sada bila u javnoj upotrebi ne doprinosi razumijevanju problema.

5. Da li postoje problemi u sistemu i da li bi Vrhovni sud BiH bio mjesto njihovog rješavanja?

Za raspravu koja bi nas mogla dovesti do ozbiljnih argumenata o potrebi osnivanja vrhovnog suda BiH potrebno je razmotriti *probleme* koji danas postoje u pravosudnom sistemu u BiH koji traže institucionalno rješavanje. Jedinu zvaničan dokument u kome se govori o neriješenim strateškim pitanjima u oblasti pravosuđa je Strategija za reformu sektora pravde u BiH za period juni 2008. do 2012. godine¹⁷. U njemu se problem vrhovnog suda BiH pominje u Poglavlju 6 u dijelu koji razmatra pitanje harmonizacije sudske prakse na prilično nejasan način.¹⁸

¹⁷ Vidi: Poglavlje 6, ss. 45-48.

¹⁸ *Ibid*, s. 48.

U ovom kontekstu postoji samo jedan ozbiljan pravni problem koji bi trebalo razmotriti: struktura Suda BiH! Ovaj problem se neopravdano zanemaruje i pretvara u političko pitanje. U pravnoj zajednici postoji mišljenje da bi on mogao biti dio nadležnosti vrhovnog suda BiH.

Sud BiH je strukturiran tako da žalbe na njegove odluke rješava Apelaciono odjeljenje istog suda. Sudije u Apelaciono odjeljenje bira godišnjim rasporedom predsjednik suda iz reda svih sudija **bez ikakvih zakonskih ili internih kriterija**. Neobrazloženo raspoređivanje sudija u Apelaciono odjeljenje ostavlja utisak proizvoljnosti. Sudije dijele isti prostor, zajednički donose interne akte i zajednički odlučuju o zahtjevima za izuzeće na opštoj sjednici. To nije standard „višeg“ suda koji imaju u vidu član 14. tačka 5. Međunarodnog pakta o građanskim i političkim pravima i članom 2.1. Protokola 7. Evropske konvencije o ljudskim pravima. Ovlaštenja predsjednika Suda BiH prevazilaze uobičajene nadležnosti predsjednika sudova i u praktičnom smislu uzurpiraju nadležnost Visokog sudskog i tužilačkog savjeta (izbor sudija u „viši“ sud). Diskreciona mogućnost predsjednika suda da **bez kriterija i bilo kakve kontrole** bira sudije u Apelaciono odjeljenje i da ih sa tog odjeljenja vraća na prvi stepen ukoliko ne zadovoljavaju njegova očekivanja, predstavlja preveliku moć u rukama predsjednika suda¹⁹. To nije u skladu sa standardima nezavisnog i nepristrasnog suda.

Kontinentalni pravni sistemi ne poznaju ovakvu strukturu sudova. Ona je očigledno „prepisana“ od Haškog tribunala. Treba imati na umu da je Haški tribunal međunarodni *ad hoc* sud i da nema pravnog opravdanja za unošenje strukture jednog *ad hoc* suda u sistem redovnog pravosuđe. Ovaj eksces u sistemu kontinentalnog prava treba riješiti u skladu sa opšteusvojenim principima kontinentalnog prava.

Treba odmah reći da bi u rješavanju ovog problema vrhovni sud BiH mogao biti drugostepeni sud za razmatranje redovnih i vanrednih pravnih lijekova na odluke Suda BiH! Takva praksa postoji u svijetu i u zemljama okruženja. Žalbe na odluke Specijalnog suda Srbije rješava Vrhovni sud Srbije. Također, o žalbama protiv presuda za ratne zločine, za čije suđenje su nadležni županijski sudovi u Hrvatskoj, odlučuje Vrhovni sud Hrvatske. Odluke Nacionalnog suda Španije, u čijoj nadležnosti su krivična djela terorizma, također preispituje Vrhovni sud Španije.

Druga mogućnost za rješavanje problema apelacione nadležnosti za Sud BiH bilo bi osnivanje Apelacionog suda BiH po ugledu na strukturu pravosuđa u Brčko Distriktu. Taj sud bi imao svoju posebnu administrativnu strukturu i budžet, a sudije i predsjednika bi birao VSTS. U takvoj organizaciji on bi mogao ostati u istom objektu i koristiti istu informatičku strukturu.

Treća varijanta bi moglo biti Apelaciono odjeljenje u sastavu istog suda, sa posebnom administrativnom strukturom, posebnim budžetom i čije sudije i predsjednika bi birao VSTS. U ovoj varijanti do rješenja bi se moglo doći kroz jednostavnu izmjenu postojećeg Zakona o Sudu BiH.

¹⁹ Opširnije: Branko Perić, *Struktura Suda BiH i međunarodni dokumenti o ljudskim pravima*, Pravo i pravda, broj 1, Godina VI, Sarajevo 2007, s. 261.

6. Zaključne teze

- 1) Čini se da u ovom trenutku, bez sveobuhvatne reforme, nema dovoljno čvrstih argumenata za osnivanje vrhovnog suda BiH.
- 2) Prema Dejtonskom sporazumu, redovno pravosuđe je u nadležnosti entiteta. Za izmjenu ove nadležnosti potrebna je saglasnost i sporazum entiteta.
- 3) Entitetski pravosudni sistemi su autonomni i konceptualno zaokruženi.
- 4) U praktičnom smislu, u ovom trenutku ne postoje problemi u funkcionisanju koji bi zahtijevali radikalnu izmjenu dejtonskog koncepta. Vrhovni sudovi entiteta i Apelacioni sud Brčko Distrikta održavaju zajedničke sjednice upravo radi razmjene iskustava i izgradnje jedinstvene prakse.
- 5) Osnivanje vrhovnog suda BiH zahtijevalo bi potpuno novu konfiguraciju nadležnosti. To podrazumijeva izmjene organizacionih i drugih zakona na svim nivoima i novi krug sveobuhvatnih reformi pravosudnog sektora.
- 6) Pravosudni sistem se trenutno nalazi u reformskom ciklusu koji se provodi na postojećem konceptu. Novi reformski ciklus bi se odrazio na efikasnost reforme. U ovom trenutku to bi ugrozilo dostignuti nivo efikasnosti.
- 7) Problem apelacione nadležnosti za odluke Suda BiH može se efikasno rješavati kroz model apelacionog suda BiH, ili apelacionog odjeljenja u istom sudu, koje bi imalo vlastitu administrativnu strukturu i svoj budžet, a čije sudije i predsjednika bi birao VSTS. Osnivanje vrhovnog suda samo radi apelacione nadležnosti jednom specijalnom sudu bio bi pravni nonsens!
- 8) Postojeći sistem treba stabilizovati kroz strpljivu harmonizaciju entitetskih zakona i izgradnju najboljih profesionalnih i etičkih standarda kako bi se stvorili dobri uslovi za novu reformu.

Rezime

Prema Dejtonskom sporazumu, redovno pravosuđe u BiH je u nadležnosti entiteta. Entitetski pravosudni sistemi su autonomni i konceptualno zaokruženi. Na državnom nivou efikasno funkcioniše dio pravosudnog sistema dizajniran kao Tužilaštvo i Sud BiH. Nije jasno kakve bi nadležnosti u postojećem konceptu mogao imati vrhovni sud BiH.

Konceptu državnog pravosudnog sistema nedostaje nezavisan apelacioni sud i to se može smatrati najozbiljnijim problemom pravosudnog sistema danas. Eventualni problemi sudske prakse u postojećem sistemu rješavaju se kroz zajedničke sjednice koje održavaju Vrhovni sudovi entiteta i Apelacioni sud Brčko Distrikta.

Osnivanje vrhovnog suda BiH zahtijevalo bi potpuno novu konfiguraciju nadležnosti. To bi podrazumijevalo izmjene organizacionih i drugih zakona na svim nivoima i novi krug sveobuhvatnih reformi pravosudnog sektora.

Pravosudni sistem se trenutno nalazi u reformskom ciklusu koji se provodi na postojećem konceptu. Novi reformski ciklus bi se mogao odraziti na efikasnost reforme. U ovom trenutku to bi moglo ugroziti dostignuti nivo efikasnosti.

Sistem koji se reformisao treba stabilizovati kroz strpljivu harmonizaciju entitetskih zakona i izgradnju najboljih profesionalnih i etičkih standarda kako bi se stvorili dobri uslovi za novu reformu.

Summary

According to the Dayton Agreement the regular judiciary in BiH is within the jurisdiction of the Entities. Entity judicial systems are autonomous and conceptually well-rounded. The state level has an effective functioning judicial system designed in a form of a Prosecutor's Office and the Court of BiH. It is not clear what jurisdiction could the Supreme Court in BiH have within the existing concept.

This concept of a state judicial system lacks an independent Appellate Court and that can be considered the most serious problem of the judicial system today. Possible jurisprudence problems in the current system are dealt with through joint sessions held by the Supreme Courts of the Entities and Brčko District Appellate Court.

Establishment of the Supreme Court would require a completely new configuration of jurisdiction. This would involve redesigning the organizational and other laws at all levels and a new round of comprehensive judicial sector reforms.

The judicial system is currently in cycle of reform undertaken in accordance with the existing concept. A new reform cycle could affect the effectiveness of that reform. At this point it could threaten the achieved efficiency level.

The system that underwent reform needs to be stabilized through patient harmonization of entity laws and building of the best professional and ethical standards in order to create good conditions for a new reform.